

UNITAT 1

QUÈ VOL DIR PLANIFICAR?

CONTINGUTS

Introducció

1. Què vol dir Planificar?
2. Què vol dir Programar?
3. Eines adequades per la Planificació i la Programació d'accions formatives

Bibliografia

OBJECTIUS

1. Identificar què vol dir el concepte de Planificar.
2. Identificar què vol dir el concepte de Programar.
3. Reconèixer la diferència existent entre els conceptes de Programar i Planificar.
4. Reconèixer els elements clau de la Programació a la Fitxa de Planificació del curs.
5. Identificar diferents eines de gestió de projectes formatius i/o d'accions formatives.

Autor/a: Josep Maria Aguiló i Marta Ollé

Data d'elaboració: Octubre 2020

Aquesta obra es difon mitjançant la llicència [Creative Commons Reconocimiento-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

INTRODUCCIÓ

Vivim en un món que evoluciona amb rapidesa i que està immers en un canvi constant. Aquest entorn en el que estem es caracteritza per respondre a determinades qualitats:

- **Volatilitat:** canvi constant, en permanent evolució
- **Incertesa** (Uncertainty en anglès): dificultat en la predicció dels fets, existència del factor sorpresa, i dificultat de poder tenir un sentit de consciència i de comprensió dels fets per ser elements novedosos.
- **Complexitat:** el volum d'elements que estan relacionats entre sí genera cert caos que dificulta la comprensió dels fets.
- **Ambigüitat:** la nostra realitat és vague, les interpretacions són resultat de múltiples punts de vista que estan directament vinculats amb l'experiència vital de les persones.

Aquestes qualitats han estat simplificades en l'acrònim VUCA provinent de l'anglès, del que molt probablement haureu sentit parlar.

En aquest entorn, l'adaptació de les persones és de vital importància pel creixement, per l'evolució. Tenint present aquest context, cal aprendre a planificar les nostres accions, anticipar-nos a allò que es pugui, tenir present que hi pot haver més d'un camí, i intervenir tenint en compte aquesta incertesa. Una bona organització ens permet identificar en tot moment quin és camí a seguir i traçar-lo amb les eines i de la manera més adequada per tal que puguem planificar amb detall cadascuna dels milers de tasques que volem dur a terme cada dia i identificant possibles accions coordinades en cas d'haver de modificar-les.

En l'àmbit de la formació, **planificar és bàsic** per tal de saber què cal fer en cada moment, en tant que hi ha accions que comporten diferents accions, les quals alhora, requereixen de diversitat de tasques.

Abans de continuar, però, cal clarificar què entenem per **Planificar**.

1. Què vol dir Planificar?

A continuació distingirem entre dos conceptes molt semblants: *Programar i Planificar*.

Per fer-ho senzill, podem dir que Planificar és de caire més genèric, i Programar la manera de concretar-la mitjançant accions determinades. Així, podem Planificar un Pla de Formació (un conjunt d'accions formatives a dur a terme en funció de les necessitats detectades), mentre que, quan ens concentrem en establir tots els aspectes de cadascuna de les diferents accions formatives que inclou aquest Pla, estarem fent diverses Programacions didàctiques.

Imatge 1. La relació existent entre Planificar i Programar. Imatge d'elaboració pròpia.

Planificar

Planificar està relacionat amb generar un Pla i està vinculat a una estratègia.

“ Parlem de **Planificar** quan volem establir, a grans trets, els passos necessaris per dur a terme un projecte, o un Pla de Formació. ”

Aquesta manera de plantejar aquests passos estarà, necessàriament relacionada amb l'**estratègia** que volem seguir.

Per definir una Planificació és necessari identificar primer:

- **Què** hem detectat que **cal cobrir** i a qui va dirigit allò que volem fer? (Anàlisi de Necessitats tenint en compte el Destinataris)
- **Què** volem aconseguir? (Objectius)
- **Com** ho aconseguirem? (Programes de formació que hem de preparar, accions formatives concretes a desenvolupar, recursos que necessitem)
- **Quan** podrem fer-ho? (Calendari)
- **Quina és la valoració** del Pla? (Avaluació de la implementació, de les fases prèvies i de la vessant econòmica)

Imatge 2. Les fases de la Planificació d'un Pla de Formació. Imatge d'elaboració pròpia.

Passem a concretar cadascuna d'aquestes fases:

1. **Anàlisi de Necessitats:** en aquesta fase hem de fer una valoració de l'entorn i de la pròpia institució, veure en quin punt estem situats, descobrir les mancances i debilitats que tenim com a organització així com les fortaleeses de què disposem. Per altra banda, és convenient identificar les amenaces de la institució i les oportunitats que ens ofereix l'entorn. Això és el que es diu fer una DAFO, que implica un anàlisi profund per tal de veure quines possibilitats reals tenim per tal de dur a terme alguna acció de caràcter formatiu a la nostra institució. Una vegada hàgim vist la situació real de la institució respecte al seu entorn, cal definir quines accions podem dur a terme mitjançant la Formació. En aquest moment, és quan serem capaços d'identificar quines accions formatives podem emprendre i quines persones han de ser les destinàries d'aquestes formacions.
2. **Objectius de la Formació:** quan tenim clares les formacions que volem desenvolupar en funció de les necessitats que hem detectat, serà molt fàcil identificar els objectius generals o específics del Pla de Formació que volem desenvolupar.
3. **Programes de Formació:** una vegada tinguem clar quin Pla de formació volem seguir i els objectius generals a assolir, haurem identificat clarament els continguts a tractar, és a dir, a grans trets els temes en els que cal formar a les persones destinàries de la formació.
4. **Accions formatives:** si els passos anteriors s'han seguit adequadament, estarem en disposició d'identificar quines accions formatives volem desenvolupar.
5. **Recursos de formació:** Amb les accions formatives clares (continguts o grans temes), sabrem que hem de recórrer a determinats experts per tal que ens elaborin els continguts o facin la formació de les sessions presencials, així com, en el cas de la formació en línia, caldrà identificar quin tipus de recursos podem emprar per tal de fer la formació més distesa i quina plataforma es farà servir, com es comunicaran els participants i el docent, etc.
6. **Calendari:** Identificades les accions formatives a emprendre, indicarem, a grans trets, quina és la durada de cada curs i, per tant, quines seran les dates d'inici i final de cadascuna de les accions formatives, o bé, identificar de manera general el calendari d'accions formatives (per exemple: de gener a juny, sabent que cada mes hi haurà una acció formativa en execució; es pot acotar més i definir les dates d'inici i finalització de cada curs).
7. **Execució del Pla:** posada en funcionament del Pla de Formació, és a dir, implementació de les accions formatives planificades.
8. **Avaluació:** en aquesta fase cal revisar tots els aspectes de la planificació i comprovar si s'han dut a terme correctament, què ha fallat i quines mesures cal emprar per millorar-ho. És necessari que hi hagi una política de millora

de la qualitat constant, per tal de donar resposta a les situacions i de cercar sempre qualsevol millora que comporti millores en el procés d'aprenentatge.

Així mateix, planificar serveix per determinar el nombre de dies que s'atribueix a cada projecte o acció formativa, de manera que podem decidir incloure més o menys projectes o accions formatives en funció del temps disponible en cada cas.

És per això que diem que la planificació serveix per:

- Saber quina és la **durada** de cada acció formativa.
- Saber quin és el **nombre** d'accions formatives que s'estan executant en tot moment, identificant a simple vista aquelles setmanes en què hi ha moltes accions formatives en funcionament, la qual cosa permet veure si es podrà gestionar amb certa facilitat o pel contrari caldrà prendre mesures d'algun tipus (traslladar accions formatives a altres dates, contractar a més personal docent o administratiu, comprovar que l'àrea de Formació En Línia disposi de prou personal i temps per dissenyar les accions a la plataforma, etc.).
- Saber quan serà més **viable** oferir una acció formativa tenint en compte el volum d'accions previstes en el calendari.
- Identificar les accions formatives que poden tenir **mancances** degut a la falta de programació d'aquestes.

Cal tenir en compte, però, que la **planificació no indica les tasques exactes a dur a terme**, sinó que indica el temps que requereix la programació d'una acció formativa.

A nivell emocional, què ens aporta una correcta planificació?

Planificar ens treu molta pressió sobre, ens allibera i ens permet treballar sense estrès. Ser realista permet distribuir el temps disponible en els projectes en els quals es treballa.

Així doncs, podem dir que hem de **prioritzar en funció de la urgència i la importància** dels projectes. Allò que no es té temps de dur a terme, no entra a la planificació, per la qual cosa, no cal sentir estrès pel fet de "no arribar".

2. Què vol dir Programar?

Programar

Probablement, quan ens parlen sobre **programació**, la nostra ment es posa a pensar en qüestions de caràcter informàtic, més que no pas didàctic. Tot i que si provenim de l'entorn educatiu i/o formatiu, ràpidament podràs afegir-hi aquest segon element descriptiu a la paraula "programació".

Programar és també un element de seguiment i control del projecte o de l'acció formativa en la que estem treballant.

Per tenir una definició clara i concisa de Programació podríem dir:

“**Programar** és prendre les decisions més adequades per concretar la planificació, establint unes accions a dur a terme amb unes fites concretes.

Amb la finalitat d'evitar imprevistos, és necessari **programar** les diverses accions a executar, tenir un projecte (acció formativa) definit, un pla concret a desenvolupar. Cal tenir molt clar, des de l'inici de la posada en pràctica del projecte: què, com i quan.

Tot influeix en la programació, des del contingut a tractar, passant pel context de la institució on treballem, les nostres peculiaritats i les del nostre alumnat, les seves necessitats, el context social,... tot plegat influeix clarament en la programació que fem de l'acció formativa.

Quan parlem de **programació didàctica**, podem referir-nos a:

- ❖ Guiar les experiències que ha de tenir l'alumnat
- ❖ Especificar les intencions formatives (objectius)
- ❖ Definir continguts
- ❖ Planejar activitats
- ❖ Descriure tasques i destreses
- ❖ Programar continguts

Programar és **decidir**, és responsabilitzar-nos de les accions formatives a emprendre.

Imatge 3. Les fases de Programar una acció formativa. Imatge d'elaboració pròpia.

Programar una acció formativa serveix per:

- Saber què cal fer en cada moment i concentrar-nos en la tasca sense haver-nos de preocupar per altres accions a emprendre.
- Poder dedicar un temps exclusiu a les tasques de cada acció formativa, la qual cosa evita haver de tenir una gran llista amb moltes tasques que no és el moment de dur a terme o per les que no disposem dels recursos necessaris.
- Distribuir-nos la resta del temps de la manera més eficient possible.

Passem a concretar cadascuna de les fases de la Programació:

1. **Objectius de l'acció formativa:** quan ja tenim clara l'acció formativa a desenvolupar, identificarem els objectius que volem que els participants assoleixin quan finalitzin l'acció formativa. Quan aquests objectius són de caràcter procedimental, parlarem de Competències.
2. **Contingut de l'acció formativa:** una vegada tinguem clar quina acció formativa volem desenvolupar i els objectius concrets a assolir, haurem d'identificar clarament els continguts a tractar, és a dir, concretarem els temes que es tractaran en aquesta formació, desgranant-los.
3. **Activitats:** si els passos anteriors s'han seguit adequadament, estarem en disposició d'identificar quines activitats podem dur a terme, sempre seguint la metodologia del curs.
4. **Metodologia i Recursos de formació:** Quan ja tenim clars els continguts que tractarem en aquesta acció formativa, identificarem les activitats a desenvolupar tenint en compte la metodologia que farem servir. Cal saber si la manera de treballar serà col·laborativa o individual, si el coneixement es tractarà de manera activa o més aviat passiva, si es prioritzarà que es memoritzin conceptes o dates, o si es prefereix que s'entenguin els esdeveniments o les accions, que se'n faci judici o que senzillament es recordi. La metodologia i les activitats van íntimament lligades. D'altra banda, la metodologia també condicionarà els recursos a disposar a l'acció formativa, en tant que si es tracta d'accions formatives de tipus constructivista, es disposarà informació en múltiples formats (multimedia) que poden ser interactius per tal que sigui l'alumnat qui decideixi de quina manera els complementa, quan es tracta de memoritzar, sovint es disposen recursos de caràcter pla com documents o arxius pdf. En l'etapa de planificació, s'haurà decidit la plataforma a emprar i la manera com es comunicaran els alumnes. En aquesta fase de la programació decidirem si es fan sessions síncrones per videoconferència amb l'alumnat, si es fa un

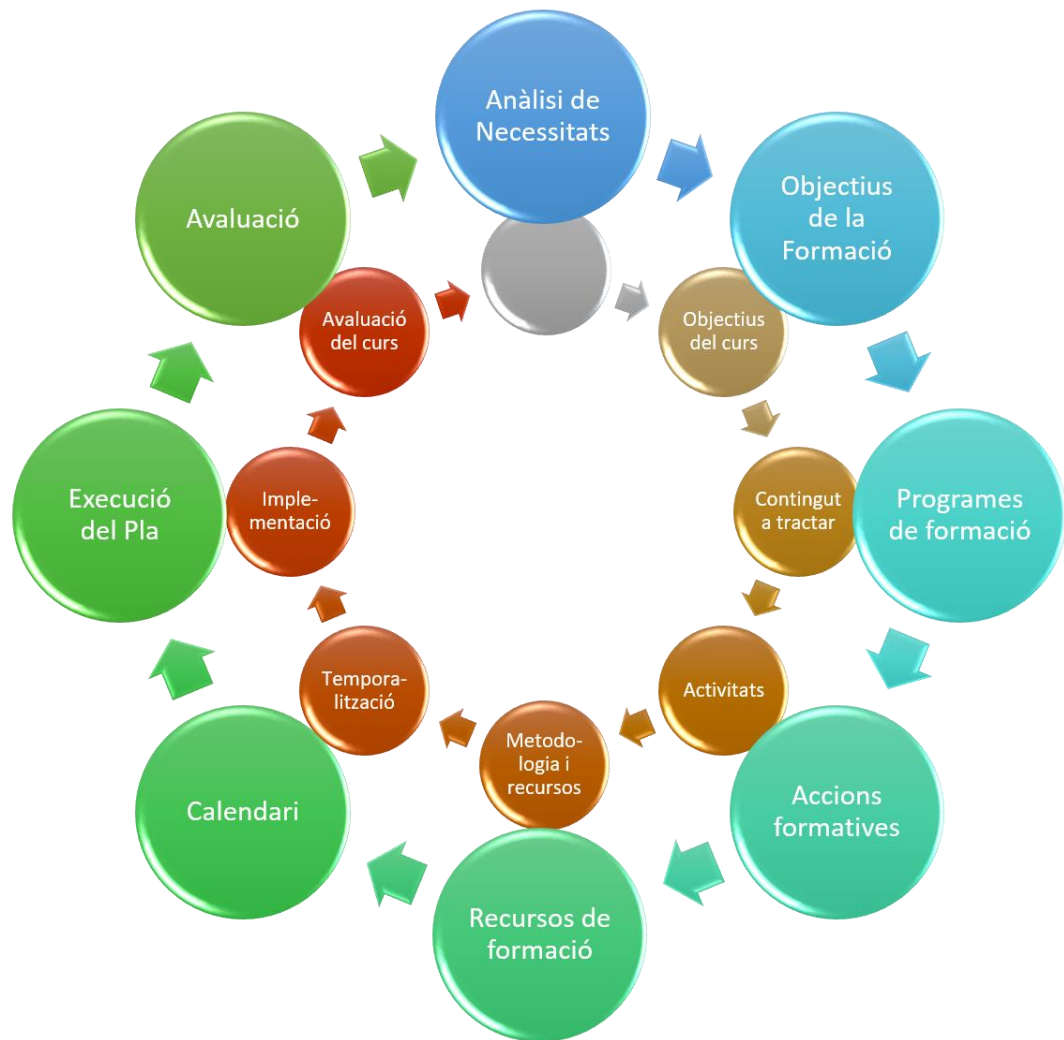
- missatge al Fòrum de Benvinguda, com es plantegen les activitats i mitjançant quins recursos es duran a terme, etc.
5. **Temporalització:** La planificació ens haurà donat les dates d'inici i de finalització del curs, per tant, és quan programem l'acció formativa quan decidim les dates internes d'entrega, és a dir, en quin moment obrim i tanquem les activitats, o les unitats del curs.
 6. **Implementació de l'acció formativa:** és el moment ideal per accedir a l'acció formativa amb el rol de participant i comprovar que tot funciona com correspon (si hi ha d'haver restriccions d'accés que siguin les adequades, per exemple).
 7. **Avaluació de l'acció formativa:** en aquesta fase cal revisar tots els aspectes de la programació del curs per tal de comprovar que s'han dut a terme de manera adequada, i en cas que alguna cosa no hagi funcionat correctament, revisar de què es tracta per evitar que la situació es repeteixi en un futur (per exemple, si una activitat ha generat molts dubtes entre l'alumnat, caldrà revisar la descripció que se'n fa i cercar una manera més clara de presentar-ho).

A grans trets, dèiem que **Programar** és prendre les decisions més adequades per concretar la planificació, així doncs, de quin tipus de decisions estem parlant?

“ Cal decidir i explicitar QUÈ, QUAN i COM ENSENYAR i QUÈ, QUAN i COM AVALUAR. ”

3. Com es relacionen les fases de la Planificació i la Programació?

En la següent imatge relacionem les diferents fases de la Planificació i la Programació, amb la finalitat de veure clarament la interrelació entre les dues:

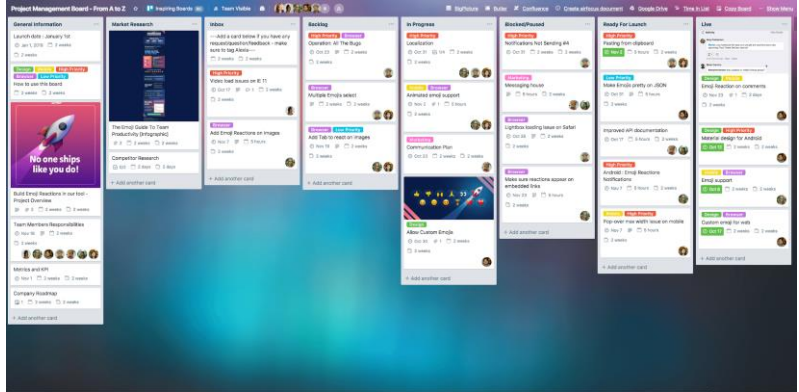
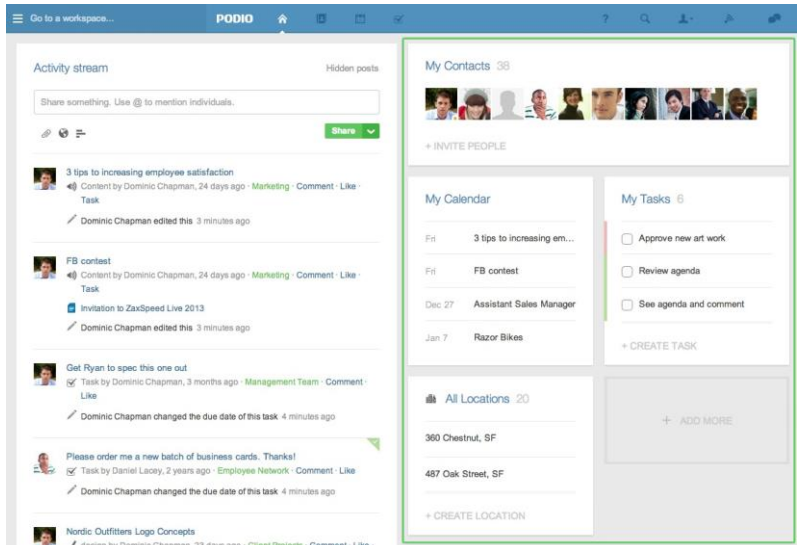
Imatge 4. Relació entre les fases de la Planificació (en tons freds) i les fases de la Programació (en tons calents). Imatge d'elaboració pròpia.

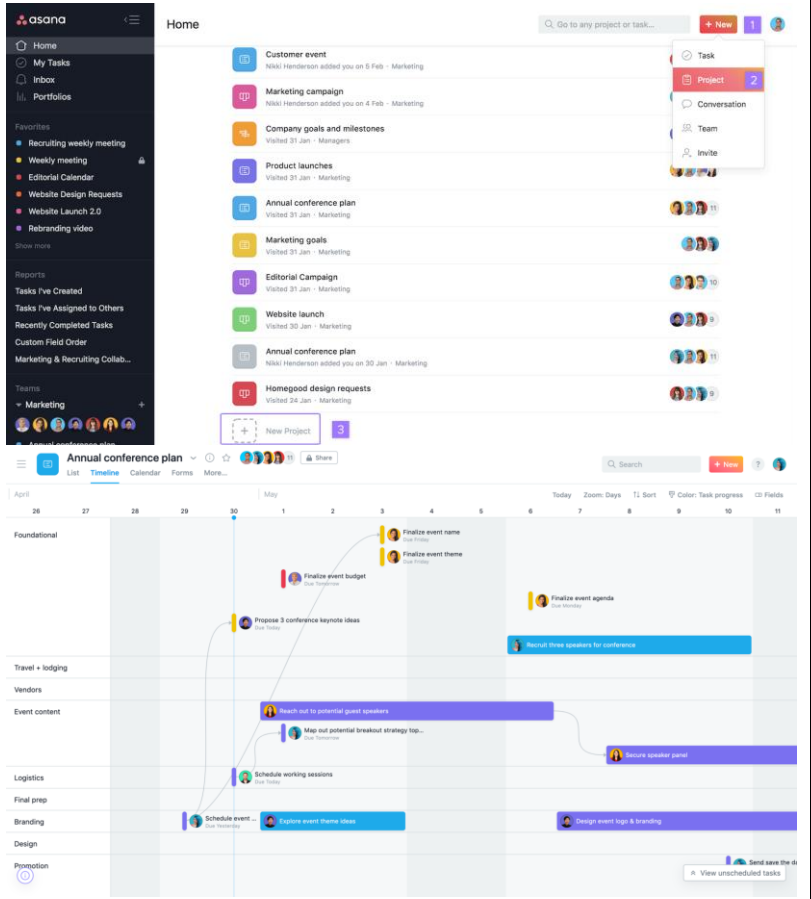
3. Eines adequades per la Planificació i la Programació d'accions formatives

En el cas que ens ocupa, la Fitxa de Planificació, com el seu nom indica, ens ajudarà a planificar l'acció que volem dur a terme, a grans trets. Ara bé, també l'estem fent servir per concretar els aspectes més importants de les accions formatives, per tant, ens està servint, també, com a element de programació.

La Fitxa és l'eina més adequada per donar resposta a la concreció de la nostra acció formativa, en tant que en ella hi trobem tots els aspectes necessaris.

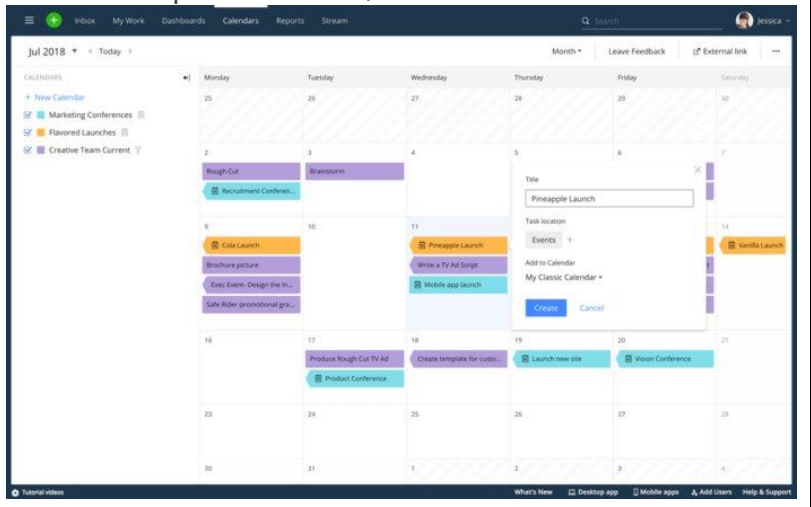
Ara bé, en el moment d'implementar una acció formativa, sobretot en els casos que hi hagi més d'una persona decidint la programació, convé fer ús d'eines col·laboratives que facilitin aquesta tasca. Vegem-ne algunes:

EINES	DESCRIPCIÓ
	Trello és un programari d'administració de projectes amb interfície web que serveix per organitzar projectes. Imatge obtinguda de: https://blog.trello.com/es/como-gestionar-un-proyecto
	Podio és una plataforma basada en web per organitzar la comunicació dels equips de treball, els processos empresarials, dades i continguts de projectes en espais de treball concrets.
	Asana és una aplicació web i mòbil dissenyada per ajudar els equips a organitzar, fer un seguiment i gestionar el seu treball.

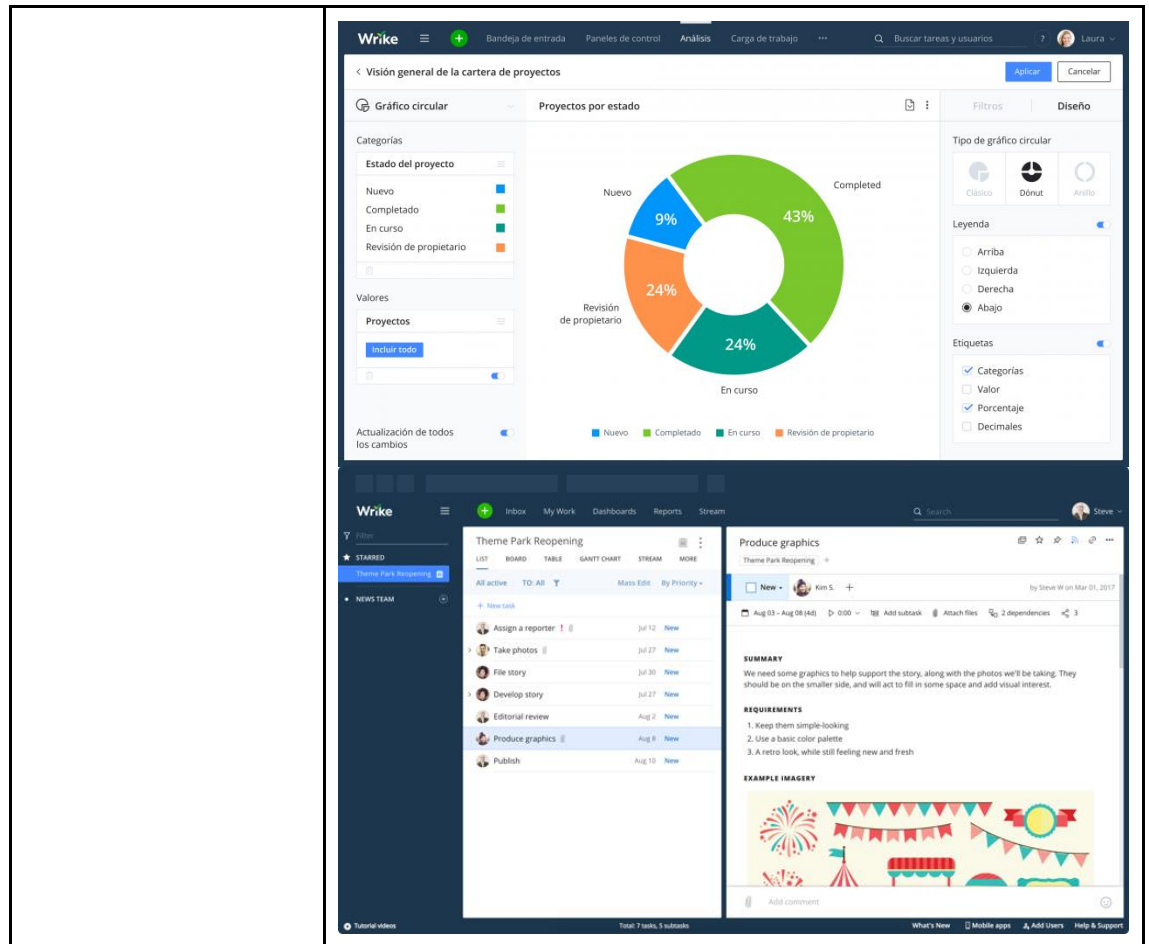

The Asana interface displays a project titled 'Annual conference plan'. The left sidebar shows navigation options like Home, My Tasks, Inbox, and Portfolios. The main area shows a list of tasks such as 'Customer event', 'Marketing campaign', and 'Annual conference plan'. Below the list, a timeline view for the month of April shows tasks mapped out across days. Tasks include 'Finalize event name', 'Finalize event budget', 'Propose 3 conference keynote ideas', 'Finalize event theme', 'Finalize event agenda', 'Recruit three speakers for conference', 'Reach out to potential guest speakers', 'Map out potential breakout strategy top...', 'Secure speaker panel', 'Schedule working sessions', 'Schedule event...', 'Explore event theme ideas', and 'Design event logo & branding'.

Wrike és una aplicació web que permet fer la gestió de projectes o d'accions formatives mostrant diverses vistes sobre les tasques a emprendre: diagrama de Gannt, llistat de tasques fetes, en procés de fer o pendents, llistat de tasques assignades a cada persona, calendari amb les tasques indicades, etc.

The Wrike interface shows a calendar view for July 2018. Tasks are represented as colored bars on the calendar grid. A modal window is open for a task titled 'Pineapple Launch', showing details like 'Task location', 'Events', and 'Add to Calendar'. The bottom of the interface includes a footer with 'Tutorial videos', 'What's New', 'Desktop app', 'Mobile app', 'Add Users', and 'Help & Support'.

BIBLIOGRAFIA

Dorado, E. (03/05/2011) *Diferencias entre Planificación y Programación*. Recuperat de: <https://es.slideshare.net/estrelladorado/diferencias-entre-planificacin-y-programacin>

Garcés, M. (22/01/2018) *¿Cuál es la Diferencia entre Planificar y Programar?* Recuperat de: <https://programadorprimavera.com/2018/01/22/cual-es-la-diferencia-entre-planificar-y-programar/>

Garcia, M. (consultat el 04/10/2010) *Planificar versus Programar*. Recuperat de: <https://2miradas.es/blog/planificar-versus-programar/>

Fraga, I. (consultat el 04/10/2020) *Cómo coordinar tus objetivos: La diferencia entre planificar y programar tareas*. Recuperat de: <https://iagofraga.com/coordinar-objetivos-planificar-programar/>